

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA
АКАДЕМИЈА УМЈЕТНОСТИ
ACADEMY OF ARTS

**STUDIJSKI PROGRAM
MUZIČKE UMJETNOSTI
SMJER: KAMERNA MUZIKA**

Izvođačka uloga viole u gudačkom kvartetu

**„Pet Noveleta” op. 15,
Aleksandra Glazunova**

MASTER RAD

Mentor:

spec. Timea Hotić, red. prof.

Kandidat:

Kristina Moconja

Banja Luka, septembar 2024.

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA
АКАДЕМИЈА УМЈЕТНОСТИ
ACADEMY OF ARTS

**MUSIC ARTS STUDY
PROGRAMME
CHAMBER MUSIC
DEPARTMENT**

**The performing role of the viola in the
string quartet "Five Novelettes" op. 15
by Alexander Glazunov**

MASTER'S THESIS

Mentor:

Candidate:

res. Timea Hotić, full. prof.

Kristina Moconja

Banja Luka, september 2024.

Mentor: spec. Timea Hotić, redovni profesor, Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci, Reprodukcijska muzika – Kamerna muzika

Naslov master rada: Izvođačka uloga viole u gudačkom kvartetu „Pet Noveleta” op. 15, Aleksandra Glazunova

Rezime: Ovaj master rad ispituje izvođačku ulogu viole u kontekstu Gudačkog kvarteta Aleksandra Glazunova "5 Noveleta" op. 15. Studija se fokusira na specifične zahtjeve i doprinose dionice viole unutar kvarteta, s obzirom na njen odnos sa ostalim instrumentima i cjelokupnu muzičku strukturu. Istraživanje se bavi istorijskom i muzičkom pozadinom Glazunovljevog gudačkog kvarteta, pružajući sveobuhvatnu analizu kompozitorskih stilskih uticaja, forme i sadržaja djela, te kulturnog konteksta u kojem je nastalo. Rad istražuje ulogu viole u ansamblu kvarteta, istražujući njene melodijske, harmonijske i teksturalne funkcije. Ispituje načine na koje viola stupa u interakciju sa drugim instrumentima, posebno prvom violinom, drugom violinom i violončelom i kako ona doprinosi ekspresivnim i strukturalnim aspektima kompozicije. Studija razmatra tehničke i interpretativne izazove sa kojima se susreću violisti u izvođenju "5 Noveleta", uključujući pitanja koja se odnose na intonaciju, fraziranje i koordinaciju ansambla. Takođe govori o istorijskim praksama izvođenja i evoluciji uloge viole u repertoaru kamernе muzike. Zaključno, rad nudi vrijedne uvide u značaj dionice viole u gudačkom kvartetu "5 Noveleta", rasvjetljavajući njegove umjetničke, muzičke i tehničke implikacije u kontekstu cjelokupnog ansambla gudačkog kvarteta. Doprinosi dubljem razumijevanju djela i pružanju korisne perspektive izvođačima. Vodeći se time, za predstavljanje stečenog znanja tokom školovanja na master studijama kamernе muzike, odabir praktičnog dijela završnog ispita predstavlja upravo jednu od meni omiljenih kompozicija kamernе muzike napisane za gudački kvartet. Kao violista koji je većinu muzičkog obrazovanja proveo svirajući u jednoj od osnovnih formi kamernе muzike – gudačkom kvartetu, smatrala sam kako bi bilo korisno i praktično da djelo koje smo izvodili tokom master studija odaberem za teoretski dio završnog ispita obuhvatajući analiziranje ovog muzičkog ostvarenja sa stanovišta izvođača i violiste.

U prvom dijelu rada za cilj istraživanja postavljen je osvrt na istorijski kontekst i namjeru kompozitora Aleksandra Glazunova kao i tehničke zahtjeve za violu.

Nakon uvodnog dijela, slijede poglavlja koja se bave muzičkom strukturom i formom kompozicije, kao i interpretacijom. U narednoj analizi akcenat se stavlja na violu u kontekstu ansambla, istraživanju njene uloge u postizanju jedinstva i ravnoteže u okviru gudačkog kvarteta. Nakon razmatranja učinka i praktične implikacije predstavljene su preporuke izvođačima u pogledu tehničke pripreme i interpretativnih pristupa dionici viole.

Ključne riječi: Glazunov, Novelete, viola, violina, violončelo, melodija, fraza, dinamika, tempo, harmonija

Naučna oblast: Humanističke nauke

Naučno polje: Reprodukcijska muzika – Kamerna muzika

Tip odabrane licence Kreativne zajednice: Autorstvo – nekomercijalno – dijeliti pod istim uslovima

Mentor: res. Timea Hotić, full professor, Academy of Arts of the University of Banja Luka, Music reproduction – Chamber music

The title of the master's thesis: The performing role of the viola in the string quartet "Five Novelettes" op. 15, by Alexander Glazunov

Abstract: This master's thesis examines the performing role of the viola in the context of Alexander Glazunov's String Quartet "5 Novelette" op. 15. The study focuses on the specific requirements and contributions of the viola parts within the quartet, given its relationship to other instruments and the overall musical structure. The research deals with the historical and musical background of Glazunov's String Quartet, providing a comprehensive analysis of the composer's stylistic influences, the form and content of the work, and the cultural context in which it was created. The work explores the role of the viola in the quartet ensemble, exploring its melodic, harmonic and textural functions. It examines the ways in which the viola interacts with other instruments, especially the first violin, second violin, and cello, and how it contributes to the expressive and structural aspects of the composition. The study examines the technical and interpretive challenges faced by violinists in performing the "5 Novelettes", including issues relating to the intonation, phrasing, and coordination of the ensemble. It also discusses historical performance practices and the evolution of the role of the viola in the repertoire of chamber music. In conclusion, the work offers valuable insights into the significance of the viola part in the string quartet "5 Noveleta", illuminating its artistic, musical and technical implications in the context of the entire string quartet ensemble. It contributes to a deeper understanding of the work and provides useful perspectives for performers. Therefore, in order to present the knowledge acquired during the master's studies in chamber music, the selection of the practical part of the final exam represents one of my favorite chamber music compositions written for the string quartet. As a violist who spent most of his musical education playing in one of the basic forms of chamber music - the string quartet, I thought it would be useful and practical to choose the piece we performed during my master's studies as the theoretical part of the final exam involving the analysis of this musical achievement from the point of view of the performer and the violist.

In the first part of the work, the historical context and intention of the composer Alexander Glazunov as well as the technical requirements for the violin were considered for the purpose of research.

After the introductory part, there are chapters dealing with the musical structure and form of the composition, as well as the interpretation. In the following analysis, emphasis is placed on the viola in the context of the ensemble, exploring its role in achieving unity and balance within the string quartet. After considering the effect and practical implications, recommendations were presented to the performers regarding the technical preparation and interpretative approaches to the viola section.

Key words: Glazunov, Novelettes, viola, violin, violoncello, melody, phrase, dynamics, tempo, harmony

Scientific area: Humanities

Scientific field: Music reproduction – Chamber music

Type of selected licence of the Creative community: Autorship – noncommercial – share under the same conditions.

SADRŽAJ

UVOD	1
ALEKSANDAR GLAZUNOV	2
GUDAČKI KVARTETI ALEKSANDRA GLAZUNOVA	4
NOVELETA	7
5 NOVELETA op. 15, ALEKSANDRA GLAZUNOVA	9
PRVA NOVELETA – “ALLA SPAGNOLA”	12
DRUGA NOVELETA – “ORIENTALE”	17
TREĆA NOVELETA – “INTERLUDIUM IN MODO ANTICO”	22
ČETVRTA NOVELETA – “VALSE”	27
PETA NOVELETA – “ALL’ UNGHERESE”	30
RAZMATRANJE UČINKA I PRAKTIČNE IMPLIKACIJE	34
ZAKLJUČAK.....	35
LITERATURA.....	37
BIOGRAFIJA AUTORA	38

UVOD

„Danas je Glazunov više poštovan nego što je bio nakon njegove smrti. Čak su i oni kompozitori koji su nekada smatrali njegovu muziku previše staromodnom, na kraju priznali važnost njegove fuzije ruske tradicije sa zapadnjačkom strukturom. Njegovo umijeće je vrijedno divljenja, a čini se da je upijao najbolje kvalitete svakog od svojih mentora.“¹

Gudački kvartet se dugo smatrao mikrokosmosom muzičkog izraza, koji zahtijeva najveću sinergiju i individualnost od svakog instrumenta koji ga čini. Među njima, viola, koja se često opisuje kao "srednji glas", zauzima jedinstvenu poziciju, pružajući harmonsku podršku i melodijsko bogatstvo koje je bitno za cjelokupni zvuk kvarteta. U domenu ruske kamerne muzike, djelo "5 Noveleta" za gudački kvartet Aleksandra Glazunova predstavlja istaknuti primjer kasnoromantičarskog izraza, pokazujući kako kompozitorovu melodijsku inventivnost, tako i njegovo majstorstvo forme. U tom kontekstu, ova studija nastoji da istraži izvođačku ulogu viole u okviru ove kompozicije sa posebnim fokusom na njegovom kompleksnom doprinosu u evoluciji gudačkog kvarteta. Udublјivanjem u istorijski, kulturni i muzički kontekst djela, ovo istraživanje ima za cilj rasvijetliti značaj viole, izazove i mogućnosti koje ona predstavlja za izvođače. Značaj ovog istraživanja leži u potencijalu da izvođačima i edukatorima ponudi dublje razumijevanje jedinstvenih zahtjeva koji se postavljaju pred violistu u interpretaciji ovog djela. Ispitujući specifične muzičke i tehničke aspekte dionice viole, kao i njene interakcije sa drugim instrumentima, ova studija ima za cilj pružiti vrijedne uvide koji mogu poboljšati performanse i obogatiti naučni diskurs koji okružuje ovu značajnu kompoziciju. Naredna poglavlja će se baviti opsežnom analizom djela "5 Noveleta" Aleksandra Glazunova. Ovo istraživanje doprinosi boljem razumijevanju uloge viole u ovoj kompoziciji, što će doprinijeti širem razgovoru o izvođenju i uvažavanju repertoara kamerne muzike.

¹ Keith Chaffee, bibliotekar, Collection Development, 2019.

ALEKSANDAR GLAZUNOV

Aleksandar Glazunov je primjer talentovanog kompozitora koji je ostvario veoma uspješnu karijeru i stekao veliku slavu, ali se ipak smatra da je zbog epiteta konzervativnog kompozitora zasjenjen kompozitorima koji su dolazili neposredno prije i poslije njegovog vremena.²

Bio je mlađi član ruske nacionalne škole, pored Rimskog – Korsakova, Borodina i Musorgskog koji su prvi sagradili izrazito ruski stil. Bio je decenijama mlađi od Čajkovskog, briljantnog kosmopolite sa sklonošću ka velikom evropskom stilu. Kako je Glazunov pronašao svoj stil u ugodnom spoju oba trenda, ubrzo je bio uzurpiran od strane niza briljantnih ruskih modernista, uključujući Stravinskog, Šostakoviča i Prokofjeva, koje je Glazunov smatrao „nekusnim“ kompozitorima. Ipak, Glazunov je u mladosti proglašen za čudo od djeteta. Studirao je kod Rimskog – Korsakova koji ga je smatrao briljantnim kolegom više nego studentom. Bio je ugledni dirigent i više od dvije decenije direktor Sankt – Peterburškog konzervatorija.

„Njegov muzički razvoj nije napredovao iz dana u dan, već iz sata u sat“, napisao je Rimski-Korsakov. „Mladi Glazunov se isticao u kontrapunktu, harmoniji i orkestraciji.“

Iskomponovao je veliki broj djela, uključujući osam simfonija, nekoliko koncerata, baleta i sedam gudačkih kvarteta, među brojnim drugim kompozicijama.

Njegova prva simfoniya izvedena je kada je imao samo 16 godina i postigla je ogroman uspjeh – publika je bila zapanjena kada je shvatila da je kompozitor djela zapravo dijete. Ova simfoniya neslužbeno je nazvana "Slovenska simfoniya", zbog upotrebe melodija ruskog stila te se činilo kao da će mladi kompozitor pokrenuti novu generaciju kompozitora nacionalne škole.

Iako Glazunov možda nije toliko poznat po svojim djelima za violu kao neki drugi kompozitori, dao je značajan doprinos njenom repertoaru. Glazunovljev kompozicioni stil bio je ukorjenjen u kasnoj romantičarskoj tradiciji. Njegovu muziku karakterišu bujne harmonije, izražajne melodije i snažan osjećaj za orkestraciju. Kada je u pitanju komponovanje djela za violu, Glazunov je instrumentu pristupio sa dubokim razumijevanjem njenih mogućnosti i željom da prikaže njene izražajne kvalitete. Jedno od njegovih najznačajnijih djela za violu jeste njegova „Elegija za violu i klavir, op. 44“, lirski komad koji naglašava bogati ton instrumenta kao i njen emotivni potencijal. U ovoj kompoziciji, kompozitor pokazuje jasnu svijest o jedinstvenoj boji tona viole i koristi ga za stvaranje dirljivih izražajnih melodija.

² Kai Christiansen - muzikolog, multiinstrumentalista, radio voditelj, pisac i predavač.

Elegija za violu i klavir, op. 44

Pored Elegije, Glazunov je 1904. godine iskomponovao „Koncert za violu i orkestar“ koji predstavlja značajno djelo koje prikazuje virtuozne i izražajne sposobnosti viole u kontekstu pune orkestarske postavke. Koncert odražava kompozitorovu vještu orkestraciju kao i sposobnost da violu neprimjetno integriše u muzičku teksturu.

Njegov pristup komponovanju za violu karakteriše duboko razumijevanje ekspresivnog potencijala instrumenta, majstorstvo orkestracije i posvećenost u prikazivanju viole kao instrumenta sposobnog da prenese muzičku dubinu izraza. Njegove kompozicije za violu i dalje se vrednuju od strane violista i publike širom svijeta.

Aleksandar Glazunov

GUDAČKI KVARTETI ALEKSANDRA GLAZUNOVA

Glavni dio zaostavštine Aleksandra Glazunova su simfonije, baleti i djela kamernе muzike. Njegova kamerna djela pružaju najjasniju sliku za potpuno razumijevanje stvaralačke slike kompozitora i određuju njegovo mjesto u domaćoj i svjetskoj muzičkoj umjetnosti. Posebno mjesto zauzimaju gudački kvarteti, u kojima se čuje izvanredna vještina Glazunova kao instrumentaliste. Bio je kompozitor koji je uspio uvesti značajan dio noviteta u razvoju kamernе muzike u Rusiji na prelazu iz 19. vijeka u 20. vijek.

Glazunov je napisao ukupno 5 gudačkih kvarteta:

Gudački kvartet br. 1 u a-molu, op. 2 (1890.)

Gudački kvartet br. 2 u Es-duru, op. 16 (1895.)

Gudački kvartet br. 3 u B-duru, op. 30 (1901.)

Gudački kvartet br. 4 u f-molu, op. 73 (1910.)

Gudački kvartet br. 5 u A-duru, op. 108 (1931.)

A.P. Borodin³, iskreno poštovan od Glazunova, napisao je: „*Duboko sam uvjeren da kamerna muzika predstavlja jedno od moćnijih sredstava za razvoj muzičkog ukusa i razumijevanja muzike uopšte.*“⁴

Glazunov je za vrijeme svog muzičkog stvaranja napisao sedam gudačkih kvarteta tokom skoro pet decenija. Sva djela za gudački kvartet u velikoj mjeri odražavaju nove karakteristike njegovog stila. Njegova djela za gudačke kvartete imaju posebne karakteristike poput korištenja suzdržanog notnog teksta, žanrovsko definisanje, oslanjanje na slovenske melodije i prizvuk folklornih i orijentalnih muzičkih elemenata.

Gudački kvarteti, kao i njegovo djelo u cjelini, sve do danas su nedovoljno proučeni, zahtijevaju sveobuhvatno proučavanje i razumijevanje, jer „*za mnoge profesionalce i amatere Glazunov ostaje uglavnom nepoznat.*“⁵

Prvo okretanje kompozitora sferi gudačkih kvarteta bilo je u velikoj mjeri posljedica popularnosti svakodnevnog kamernog muziciranja tih godina. Uticaj na ovakav pristup svakako su imali susreti gudačkih kvarteta u kući M.P. Beljajeva. Na definisanje muzičkih vrijednosti uticao je i sam Rimski-Korsakov, pod čijim vodstvom je napisan i Prvi kvartet. Glazunov je i sam učestvovao u raznim kamernim ansamblima na domaćim koncertima kao violista ili violončelista.

U njegovoj stvaralačkoj evoluciji kao kompozitora gudačkih kvarteta, istraživači ističu tri perioda koji se generalno poklapaju sa opštom periodizacijom kompozitorovog stvaralaštva: rani period (kraj 1870-ih, 1880-ih), zreli period (1890-te, početak 1900-ih), kasni period (sredina 1900-ih, 1936).

U ranom periodu Glazunov je komponovao prva tri kvarteta; u zreлом, najintenzivnijem periodu napisana su još dva kvarteta. Posljednja dva kvarteta nastala su u kasnom periodu, nakon značajnog vremenskog perioda.

Svaki od tri perioda stvaranja djela za gudačke kvartete odlikuju se nizom stilskih karakteristika, čije proučavanje nam omogućava da govorimo o evoluciji kompozitorovog rada. Rani period je vrijeme

³ Aleksander Porfirijevič Borodin je bio kompozitor iz perioda romantizma i hemičar gruzijsko-ruskog porekla.

⁴ E. V. Grishchenko, Državni konzervatorij u Sankt Peterburgu, sekcija FILOLOGIJA i STUDIJE UMJETNOSTI

⁵ E. V. Grishchenko, Državni konzervatorij u Sankt Peterburgu, sekcija FILOLOGIJA i STUDIJE UMJETNOSTI

formiranja vlastitog kvartetskog stila, povezanog sa tradicijom N. A. Rimski-Korsakova, M. A. Balakireva, i A. P. Borodina. Kvarteti iz perioda stvaralačke zrelosti odlikuju se originalnošću i svježim zvukom (originalni melodijski jezik, produbljena lirski slika).

U kvartetima iz ranog perioda, struktura se nije formirala odjednom, pojavila se potreba za transformacijom sastava sve do potpune zamjene nekog dijela. Na primjer, u rukopisima SPbGK-a⁶ br. 1430. i 1431. godine zabilježena je početna verzija finala Prvog kvarteta, koji je kasnije odbačen od strane kompozitora.

Poređenje skice i konačne verzije finala Drugog kvarteta takođe pokazuje da je originalna zamisao finala bila drugačija. Ispostavlja se da je finalni dio napisan u sonatnoj formi.

Rukopisni materijali Trećeg kvarteta pokazuju da je kvartet sastavljen od pojedinačnih komada, napisanih u različito vrijeme i za različite svrhe. Dokumenti takođe svjedoče o kompozitorovim oklijevanjima u definisanju žanra djela, zamišljenog, izgleda, kao svita.

Posmatrajući navedeno, rukopisi nam omogućavaju da kažemo da je u kvartetima ranog perioda formiranje ciklusa bilo povezano sa dugim potragama, u kojima su se pojavljivale zamjene konačnih dijelova. Oni daju osnovu za pretpostavku da je zamisao kvarteta u ovim kreativnim fazama Glazunov odmah oblikovao u samostalno djelo bez privlačenja materijala drugih djela, što je zavlдалo u njegovim kasnijim djelima za gudački kvartet.⁷

Svi gudački kvarteti su ujedinjeni zajedničkim principima koji omogućavaju da se govori, prvo, o samostalnosti pisanja, drugo, o odražavanju osobina kompozitorskog stila u cjelini. Ovi principi se manifestuju, na primjer, u prirodi tematike korištene u kvartetima i načinima njenog razvoja. U osnovi ranih kvarteta često leže kratke fraze dijatonskog sloja. Melodijska linija razlikuje većinu tema, posebno teme sporednih dionica brzih i sporih dijelova. U odnosu na rane kvartete, treba napomenuti i da je vodeći način razvoja u njima raznolik prikaz, pri kojem se zadržava početni kvalitet slike, ali koji se postepeno obogaćuje: pojavljuju se nove nijanse, princip višestrukih tema u različitim glasovima, u različitim varijantama bez značajnih intonacijskih preobražaja.

Tematizam i kretanje glasova u kasnim kvartetima sumiraju Glazunovljeva dostignuća u oblasti vođenja glasova. U kasnijim kompozicijama povećava se uloga pojedinačnih glasova u stvaranju napete melodije, kao i u prenošenju različitih nijansi lirskih slika. Karakter melodijskog disanja u ovim djelima dobija potpunu slobodu, njegova širina postaje najvažnija osobina kasnijih kvarteta.

Već u ranim kvartetima, kompozitor pokazuje izuzetno poznavanje tehnika kamernog pisanja, što se odražava u kombinaciji opsega i akustično opravdanoj interpretaciji pojedinih dionica. Glazunov postiže novu vrstu kvaliteta u postizanju jedinstva boja instrumenata, raznoliko otkrivajući mogućnosti svakog instrumenta. Kompozitor vremenom pronalazi novu akustičku interpretaciju pojedinih glasova.

Osvrnimo se na posebnu slobodu instrumentalnih dionica, a istovremeno i na njihovu savršenu ravnotežu i usklađenost. U kasnijim kvartetima, više nego u ranim, Glazunov, zadržavajući tradicionalne crte, koristi solo dionice pojedinih instrumenata, dok ostali glasovi stvaraju tihi harmonsku pratnju kao podlogu temi.

U djelima napisanim za gudački kvartet se ispoljavala izuzetna majstorska vještina koja se razvijala od djela do djela i odražavala umjetničku evoluciju kompozitora. U djelima za gudačke kvartete su se jasno pokazivale crte inovacije.

Kompozitorova lična evolucija gudačkog kvarteta svjedoči o značajnom koraku koji otvara nove puteve u razvoju kvartetnog žanra u cjelini.

⁶ "Санкт-Петербургский государственный консерваторий" - "Državni konzervatorijum u Sankt Peterburgu" jedna je od najprestižnijih muzičkih škola u Rusiji, formalno poznata kao Sankt Peterburška državna akademska kapela.

⁷ Raaben L. N. *Komorna i instrumentalna djela // Muzička baština. Glazunov. Istraživanja. Materijali. Publikacije. Pisma. U 2 toma. T. 1. L.: Muzgiz, 1959. P. 245–290.*

Gudački kvarteti Aleksandra Glazunova se pridržavaju tradicionalnih kvartetnih oblika sa više stavova, demonstrirajući njegovo vladanje većim strukturama.

Djelo "Pet noveleta" predstavlja samostalne karakterne komade koji naglašavaju kraću formu i njegovanje emocionalnog uticaja u pisanju.

Dok su Kvarteti ekspanzivniji i složeniji u svojim harmonskim i kontrapunktnim tehnikama, Novelete, iako su takođe harmonski sofisticirane, fokusiraju se na lirsko pisanje, prikazujući drugačiji aspekt Glazunovljeve muzičke palete.

Novelete su intimne i lične. Svaka prenosi različito raspoloženje ili karakter kroz sažeto i izražajno pisanje.

Gudački kvarteti i Novelete nude različite aspekte kompozicionog stila. Kvarteti ističu ovladavanje većim, formalnim strukturama i složenim harmonijskim jezikom, dok Novelete otkrivaju sposobnost izrade intimnih karakternih komada.

NOVELETA

U književnosti, novela je kraći oblik koji se po dužini i složenosti nalazi između kratke priče i romana.

Novele u književnosti često imaju jasan narativni luk sa početkom, sredinom i krajem. One mogu sadržavati složene zaplete i razvoj likova, ali su uopšteno fokusiranije od romana.

Zbog kraće dužine, novele obično imaju moderniju strukturu, često su koncentrisane na jednu temu ili središnju ideju. Mogu pokrivati širok spektar žanrova, uključujući književnu fantastiku, naučnu fantastiku, misteriju i romansu. Kraća dužina često znači da je narativ koncentrisaniji i fokusiraniji.

Iako novele nude više prostora za istraživanje likova od kratkih priča, one obično ne ulaze toliko duboko u razvoj likova kao romani u punoj dužini. Razvoj ima tendenciju da bude sažetiji, ali ipak smislen.⁸

Termin „noveleta“ se koristio istorijski u književnosti, posebno u 19. i ranom 20. vijeku, da opiše djela koja su bila duža od kratkih priča, ali kraća od romana. Značajni primjeri uključuju djela autora poput H. Melvila⁹-a i H. Džejmsa¹⁰.

Neki od najbitnijih primjera iz svjetske književnosti su "Metamorfoza" Franca Kafke i "Životinjska farma" Džordža Orvela.

Forma Novele iz književnosti pronalazi svoje mjesto i u svijetu muzičkog načina organizovanja sadržaja.

Robert Šuman je bio jedan od prvih kompozitora koji je upotrijebio termin "novelete" u kontekstu muzike. Njegovo djelo "Novelete", op. 21, komponovano 1838. godine, je zbirka od osam klavirskih komada koje je nazvao "Novelete". Pojam ovdje podrazumijeva kratke, narativne likove, koji su trebali izazvati različita raspoloženja i scene, donekle nalik kratkim pričama.¹¹

Iako je Šuman popularizovao termin, on nije nužno bio prvi koji ga je upotrijebio u muzičkom kontekstu. Kompozitor ga je primjenio na svoju muziku, naglašavajući aspekt pripovijedanja ovih klavirskih djela.

Nakon Šumana, drugi kompozitori su takođe koristili termin "Noveleta" za svoje kompozicije, nadovezujući se na njegovu konceptualizaciju. "Pet noveleta" Aleksandra Glazunova, op. 15, nastalih kasnije u 19. vijeku, nastavile su ovu tradiciju, primjenjujući termin na skup komada sa svojim posebnim karakteristikama i narativnim kvalitetima.

Zanimljivo je spomenuti načine na koje su novele u književnosti i novelete u muzici povezane.

U književnosti, novele često imaju za cilj da stvore kompaktnu, ali upečatljivu priču. One mogu istraživati jednu temu ili predstaviti veću priču, fokusirajući se na razvoj likova i tematsko istraživanje u kraćem rasponu.

Novelete u muzici na sličan način predstavljaju muzičke ideje ili scene u kompaktnom obliku. Svaki komad često prikazuje određeno raspoloženje, lik ili scenu, slično kao što kratka priča sadrži određeni narativni trenutak ili temu.

Forma novela u književnosti nudi fleksibilnost u narativnoj strukturi, omogućavajući različite zaplete i razvoj likova bez ograničenja dužine romana. Slično tome, muzičke novelete mogu biti fleksibilne u strukturi. One mogu uključiti različite muzičke forme ili ideje u okviru jednog djela, omogućavajući kompozitorima da eksperimentišu sa temama i emocijama u kraćem obliku.

⁸ "The Novella: A Narrative and Stylistic Guide"

⁹ Herman Melville bio je američki romanopisac, pisac kratkih priča i pjesnik iz perioda američke renesanse.

¹⁰ Henry James bio je jedan od najvećih romanopisaca na engleskom jeziku.

¹¹ "Robert Schumann: The Novelettes, Op. 21"

Iako se konteksti književnosti i muzike razlikuju, pojam novelete na oba polja predstavlja formu koja omogućava fokusiran i efektan umjetnički izraz u kraćem okviru. Ovaj zajednički princip sažetosti i dubine konceptualno povezuje dvije upotrebe termina.

NOVELETTE

Op.21, No.1

Robert Schumann (1810-1856)

Allegro maestoso ed energico

Piano

Robert Šuman – Novelete, op. 21

„5 Noveleta“ op.15, Aleksandra Glazunova

Jedno vrijeme, Glazunov je bio član „Beljajevskog kruga“, grupe kompozitora povezanih sa bogatim mecenom, muzičarom amaterom i izdavačem Mitrofanom Beljajevim¹² koji je podržavao nove kompozitore i muzičare koji su često održavali koncerte na njegovom dvorskom imanju. Za jedan od ovih skupova 1886. godine, 21-ogodišnji Aleksandar Glazunov iskomponovao je svojih „5 Noveleta, op. 16“. Šuman je bio prvi koji je upotrijebio termin Novelete¹³ kao jedan od nekoliko kreativnih naslova kratke romantične priče. Glazunovljeve Novelete sastoje se od niza nezavisnih stavova, od kojih svaki živopisno evocira niz tema kao što je narodna muzika Španije, Mađarske i Orijenta, Valcer i muziku u antičkom stilu. Komadi se odlikuju divnim melodijama, blistavim instrumentalnim tehnikama i veoma vještim konstrukcijama dok je sve to prepoznatljivo i po njihovim naslovnim asocijacijama.

Svaki od komada ima trodjelnu formu sa bogatstvom narativne drame i kontrasta koji stvaraju dubinu djela. Novelete predstavljaju djelo koje je cijenjeno zbog svog lirskog izraza kao i efektivne upotrebe tematskog materijala u pet kratkih stavova. Kompozitorovo vladanje formom i njegova sposobnost da stvori muzičke pejzaže u okviru kamerne muzike doprinijeli su velikom interesovanju za ovo djelo.

Iako se ovo djelo možda ne izvodi toliko često kao neki od poznatijih gudačkih kvarteta kompozitora poput Betovena, Mocarta ili Šostakoviča, Novelete su i dalje veoma aktuelne kako kod kamernih ansambala tako i kod publike. Njegovo kombinovanje ruskih melodijskih i harmonskih elemenata, zajedno sa sofisticiranim pristupom formi i strukturi osigurava mjesto u repertoaru kamerne muzike kao značajan doprinos žanru.

U kontekstu „5 Noveleta“ Aleksandra Glazunova za gudački kvartet, uloga viole u ansamblu može na različite načine da se uporedi sa ostalim instrumentima u sastavu gudačkog kvarteta.

Prva violina često nosi glavni tematski materijal i melodije prikazujući virtuosne pasaže i istaknute ritmičke motive. Uloga viole je u suprotnosti sa ulogom prve violine, često podržavajući tematski materijal kontramelodijama, harmonijama i kontrapunktskim linijama. Dok prva violina privlači pažnju svojom istaknutom ulogom, viola dodaje dubinu i bogatstvo zvuku kvarteta, doprinoseći suštinski unutrašnjih glasova i harmonskoj podršci.

Druga violina u ovom djelu dijeli tematski materijal i melodijske linije sa prvom violinom. Viola često sarađuje sa drugom violinom, pružajući harmonsku i ritmičku podršku, ritmičku stabilnost i kontrapunkt. Zajedno, druga violina i viola stvaraju bogate harmonije i isprepletene obrasce, poboljšavajući ukupnu boju kvarteta.

¹² Mitrofan Beljajev (1836–1904) bio je istaknuti ruski muzički izdavač i mecena.

¹³ Termin "noveleta" u kontekstu muzike odnosi se na kratko, karakteristično djelo koje često pokazuje razigrani karakter. Iako je termin najbliže povezan sa klavirskom muzikom, posebno u 19. veku, može se primijeniti na različite forme i žanrove.

Dijeljenje tematskog materijala između prve i druge violine

Violončelo u ovom djelu postavlja temeljne basove linije, pojačavu harmonsku progresiju i povremeno preuzima solističku ulogu. Nasuprot tome, viola premošćuje jaz između visokih i dubokih registara, dodajući bogate i tople tonove u srednjem registru kvarteta. Uloga viole može uključivati udvostručavanje basove linije violončela, uključivanje u dijalog sa violončelom i dodavanje kontrapunktskog karaktera teksturi kvarteta.

Dionica violončela u 3. Noveleti „Interludium in modo antico“

Imajući u vidu sve navedeno, uloga viole je višestruka, obuhvatajući elemente melodije, harmonije, kontrapunkta i ritma. Njena pozicija između visokih i niskih glasova omogućavaju joj interakciju sa svim instrumentima. Jedinstvena boja tona viole dodaje dubinu i boju zvuka, obogaćujući ekspresivni opseg i teksturalnu složenost muzike.

à Monsieur Anatole Liadow.

**Cinq
NOVELLETES**

pour
Quatuor d'archets

par
Alexandre Glazounow.

Op. 15.

Nouvelle Edition revue et corrigée par l'Auteur.

Partition, petit in-octavo	Pr. M. 80
Partition, in-quarto	Pr. M. 1.00
Parties séparées	Pr. M. 5.00
Réduction pour Piano à 4 mains par l'Auteur	Pr. M. 5.00

Propriété de l'Editeur pour tous Pays.
Enregistré aux Archives de l'Union

M. P. BELAIEFF, LEIPZIG.

1894.
990

Inst. Lith. de C.G. Röder, Leipzig.

5 Noveleta za gudački kvartet, op. 15

Prva Noveleta - „ALLA SPAGNOLA“, D - dur

Prvi stav djela "Pet noveleta za gudački kvartet" Aleksandra Glazunova, op. 15, pod nazivom "Alla Spagnola" predstavlja djelo živahnog karaktera inspirisano španskom muzikom i plesom.

Glazunov u prvom stavu suštinu španske muzike prikazuje kroz ritmičku sliku, melodične fragmente kao i harmonske boje koje podsjećaju na špansku narodnu muziku. Ovaj stav odlikuje energičan i živahan karakter.

Svoju muzičku sliku stav „Alla Spagnola“ evocira iz španskih plesova poput Fandanga¹⁴ ili Bolera¹⁵.

Prva Noveleta „Alla Spagnola“ sadrži sinkopirane ritmove koje možemo vidjeti u primjeru broj jedan. Pored toga zastupljene su i hemiole¹⁶.

Primjer br. 1

¹⁴ Fandango je brzi ples porijeklom iz Portugala i Španije, obično u trometarskoj, tradicionalno praćen gitarama, kastanjetama, tamburom ili pljeskanjem rukama. Fandango se može pjevati i plesati. Fandango koji se pjeva obično ima instrumentalni uvod praćen njegovim varijacijama. Otpjevani fandango obično prati strukturu "cante" koja se sastoji od četiri ili pet osmosložnih stihova (coplas) ili muzičkih fraza (tercios). Povremeno se ponavlja prvi stih. U nastanku, Fandango je pisan u mjeri 6/8, u sporijem tempu. Prvenstveno je pisan u molu sa trio dijelom u duru. U razvitku, Fandango je nastajao u mjeri 3/4 sa karakteristikama španskog ritma.

¹⁵ Bolero predstavlja vrstu španskog plesa, napisanog u trodjelnoj mjeri (3/4). Bolero je bio popularan u kasnom 18. vijeku i ranom 19. vijeku. Bolero vuče korijene iz Seguidille, između 1750. i 1772. godine i postaje veoma popularan u Madridu i Andaluziji tokom 1780. godine.

¹⁶ U ritmu, hemiola se odnosi na tri otkucaja jednake vrijednosti u vremenu koje obično zauzimaju dva otkucaja.

Upotreba neobičnih akcenata i nepravilnih ritmičkih obrazaca stvara osjećaj uzbuđenja, pojačavajući na taj način živahan karakter muzike.

Glazunov kroz prvi stav uključuje melodijske motive i teme koje dočaravaju španske narodne melodije. Ove melodije su često obogaćene ukrasima u vidu trilera i predudara, što doprinosi izražajnosti stava.

Harmonska slika stava prožeta je španskim muzičkim idiomima, kao što su upotreba modalnih ljestvica, prekomjerne sekunde i harmonije u stilu flamenka¹⁷. Kompozitor spaja tradicionalnu tonsku građu sa egzotičnim i raznolikim harmonijama kako bi stvorio bogat i živopisan zvuk.

Prvi stav Noveleta karakteriše dijalog među dionicama, sa melodijama koje se prenose između različitih glasova gudačkog kvarteta. Glazunov stvara kontrast upotrebom različitih metoda iznošenja melodije. Tokom stava, čujemo solo dionice ali i dijelove gdje se spajaju kompletne dionice. Dionica koja je najviše zadužena za spajanje dijelova stava je upravo dionica viole. Ovakav način komponovanja dodaje dubinu i raznolikost u aranžmanu.

Dok sam stav „Alla Spagnola“ prati tradicionalnu formu (ABA), kompozitor unapređuje strukturu varijacijama i razvojnim dijelovima koji djelo održavaju dinamičnim. Živahne i ritmične dionice prve i druge violine u suprotnosti su sa lirskim i više izražajnim srednjim dijelom kvarteta, pokazujući Glazunovljevu vještinu u oblikovanju cjelokupne forme stava što možemo vidjeti u primjeru broj 2 i primjeru broj 3.

Primjer br. 2

¹⁷ Flamenko je umjetnička forma zasnovana na različitim folklornim tradicijama Južne Španije.

Primjer br. 3

Prvi stav Noveleta počinje sa upečatljivom temom koju iznose prva i druga violina. Tema je plesnog karaktera i u sebi sadrži ritmičku figuru sičilijane koja najviše pridodaje samom karakteru i atmosferi.

U temi koja prožima prvi stav najkarakterističniji je sam ritam kojim se zahtijeva oštrij potez. Stav na ovaj način dobija igrački karakter.

Uloga viole ističe se na nekarakterističan način. Dionica viole često ima dionicu pratnje koja je sama po sebi u drugom planu, međutim, u ovom djelu, uloga dionice viole utemeljena je tako da njene pratnje zapravo igraju bitniju ulogu od samih tema.

Dionica viole u smislu pratnje postavlja i nosi harmonski temelj. Ona uspostavlja i podržava progresiju akorada i stvara napetost, koja je neophodna da bi tematski materijal u zvučnom smislu došao do većeg izražaja.

Kroz različite ritmičke motive, viola pokreće muziku i stvara osjećaj energije i pokretnosti.

U gudačkom kvartetu, međuigra između pratnje i teme je često iznijansirana. Pratnja se može uključiti u formu dijaloga s temom, reagujući na nju i komunicirajući s njom na načine koji obogaćuju cjelokupni muzički dijalog.

U primjeru broj 4 možemo vidjeti konkretan primjer načina na koji viola utiče na sam daljnji razvoj stava. Prvi stav se iz brzog i razigranog karaktera preobražava kroz dionicu viole u smireni *Trio* koji se pitomo približava preko srednjeg registra viole na ležećem tonu, a potom kroz melodijski pomak koji kroz umjerenu boju viole uvodi prvi stav u totalno novi ambijent.

Primjer br. 4

Nakon *Trio*, viola je ponovo ta koja nas kroz ritmički pomak uvodi u *Tempo primo*.

"Alla Spagnola" predstavlja stav koji obiluje tehničkim izazovima za izvođače, uključujući brze pasaže i zamršene ritmičke obrasce. Za izvođenje prvog stava, od gudačkog kvarteta zahtjeva se precizna koordinacija u okviru ansambla. Ovaj stav zahtijeva od članova kvarteta da pokažu agilnost, preciznost i izražajnost u svom sviranju kako bi dočarali živahan karakter ovog muzičkog stava.¹⁸

U ovom stavu, dionica viole često ima sporednu ulogu, pružajući harmonsku i ritmičku podršku tonski višim melodijskim linijama. Međutim, u određenim dijelovima, viola preuzima vođstvo što iziskuje preciznu intonaciju i kontrolu, posebno u gornjim melodijskim registrima. Od violiste se zahtijevaju brzi pokreti preko žica što zahtijeva spretnost svirača.

Osim navedenog, violista treba da obrati pažnju na interakciju između viole i drugih instrumenata u kvartetu, obezbjeđujući uravnoteženu interpretaciju. Ekspresivne melodijske linije trebaju biti odsvirane u lirskom maniru dok prateće fragmentacije zahtijevaju jasnu i preciznu artikulaciju.

¹⁸ "Glazunovljevi gudački kvarteti: analitička perspektiva", V. M. Yermolayev (*Russian Musicological Journal*)

I. Alla Spagnuola.

Allegretto. M.M. $\text{♩} = 80$. Alexandre Glazounow, Op. 15.

Violino I. *leggero*

Violino II. *leggero*

Viola. *pizz.*

Violoncello. *pizz.*

998 Stich und Druck der Rudolfschen Offizin in Leipzig.

Prva Noveleta – „Alla Spagnola“

U zaključku, prvi stav je kreativan prikaz španskog muzičkog stila. Kroz svoju ritmičku vitalnost, šarene harmonije i izražajne melodije, Glazunov ujedinjuje suštinu španske muzike i plesa, stvarajući brzo i angažovano djelo koje pokazuje njegovu kompozitorsku vještinu i kreativnost.

Druga Noveleta – „ORIENTALE“, g – mol

„Orientale“ je drugi stav Glazunovljevih Pet noveleta za gudački kvartet op. 15 koje predstavlja egzotično djelo koje crpi inspiraciju iz muzičkih tradicija Istoka.

Istočna klasična muzika je u suštini homofona, što znači da se fokusira na melodije nastale korištenjem karakterističnog slijeda tonova. Njegova magija se doživljava upotrebom različitih melodija stvorenih unutar strukture *raga*.¹⁹

Drugi stav uvodi slušaoca u egzotičan i misteriozan svijet, evocirajući zvukove i boje orijenta. Kompozitor uključuje elemente istočnjačkih muzičkih stilova, kao što su starocrkvene ljestvice, ornamentika i ritmički obrasci.

Harmonija ovog stava je bogata, a upotreba neočekivanih harmonijskih progresija doprinosi atmosferi drugog stava.

„Orientale“ sadrži zamršene ritmičke obrasce i različite teksture koje naglašavaju njegov karakter. Glazunov istražuje niz ritmičkih oblika, kao što su sinkopa, nepravilni metri i unakrsni ritmovi, kako bi stvorio osjećaj ritmičkog pomjeranja koji vidimo u primjeru broj 5.

Primjer br. 5

Ovaj stav prati tradicionalnu formu (ABA). Kontrast između spoljašnjih dijelova i lirskog srednjeg dijela dodaje dubinu u formi, pokazujući kompozitorovu vještinu u stvaranju uvjerljivih muzičkih narativa.

¹⁹ Raga je niz tonova, nešto poput skale ili modusa u zapadnoj muzici. Svaka raga je definisana, međutim, ne samo samim visinama, već i specifičnim načinima njihovog korištenja.

Ovo je stav koji obiluje ekspresivnim nijansama, od delikatnih i introspektivnih trenutaka do strastvenih i dramatičnih muzičkih fragmenata. Drugi stav obojen je širokim spektrom emocija i raspoloženja.²⁰

Od zamršene ornamentike do dinamičnih kontrasta i nijansiranog fražiranja, ovaj stav zahtijeva visok nivo muziciranja članova kvarteta kako bi se dočarala potpuna ekspresivnost.

„Orientale“ je izuzetno karakteran muzički izraz. U samom početku stava, dionica viole i violončela su u poliritmiji što možemo vidjeti u primjeru broj 6.

10

II. Orientale.

Allegro con brio. $\text{♩} = 152$.

Primjer br. 6

Veoma brzo nakon izlaganja teme sa početka stava, kompozitor nas uvodi u jedan novi ambijent u kojem je prvu temu povjerio upravo dionici viole. U novom dijelu stava sve do slova „D“, u primjeru broj 7, možemo primjetiti kako se dionica viole konstantno prebacuje sa tematskog materijala na pratnju, u kratkim fragmentima te na taj način svo vrijeme spaja dionice i njihova tematska izlaganja.

²⁰ "Kamerna muzika Aleksandra Glazunova", Robert W. Jones (Revija kamerne muzike)

The musical score for Example 7 consists of five systems of staves. The first system includes a piano part (left) and a violin part (right). The piano part starts with a 'riten.' (ritardando) marking, followed by 'a tempo'. The violin part begins with a 'C' time signature and a 'f' (forte) dynamic. The second system continues the piano part with a 'dim.' (diminuendo) marking. The third system shows the piano part with a 'p' (piano) dynamic and the violin part with a 'D' time signature. The fourth system features the piano part with a 'p' dynamic and the violin part with a 'pizz.' (pizzicato) marking. The fifth system concludes with the piano part having a 'p' dynamic and the violin part with a 'pizz.' marking. The score is numbered '13' in the top right corner.

Primjer br. 7

U dijelu pod slovom „E“, a u primjeru broj 8, kompozitor je obogatio zvučnu raskoš upotrebom akorada i dvozvuka u svakoj dionici odvojeno. Akordi i dvozvuci u ovakvom kontekstu moraju biti simultani ali ipak ne smiju biti zvučno grubi. Potrebno je izuzetno konkretno interpretirati ovaj dio stava kako ne bi iz savršene bogate zvučne slike stvorili harmonski haos.

Primjer br. 8

„Orientale“ kroz svoj harmonski aspekt objedinjuje upotrebu intervala prekomjerne sekunde karakteristične za Orijent, te je upravo taj aspekt ono što daje orijentalni zvuk stava.

U zapadnoj muzici intervali veći od sekunde smatraju se disonantnim ili neobičnim, ali u nekim istočnjačkim muzičkim tradicijama, intervali poput ovih mogu imati posebnu ulogu i karakter.

Tehnički zahtjevi koji se odnose na dionicu viole u drugom stavu Glazunovljevih „5 Noveleta“ ogledaju se u brojnim izazovima u smislu brzih pasaža. Kroz ovaj stav od svirača se zahtijeva jasna artikulacija lijeve ruke kao i oštar osjećaj za ritam.

Dvozvuci i pasaži u dionici viole takođe su istaknuti zahtijevajući sposobnost održavanja bogatog, rezonantnog zvuka.

Dodatno, dionica viole uključuje pasuse sa širokim skokovima i pomacima te je potrebno naglasiti bitnost precizne intonacije i fluidne promjene pozicija.

4

Viola.

Allegro con br^o. $\text{♩} = 152$.

II. Orientale.

simile

Violista treba da iznese kontrastna raspoloženja unutar stava, od živahnih, plesnih sekcija do introspektivnijih, lirskih pasusa. Dinamički kontrasti i pažljivost u fraziranju poboljšaće izražajne kvalitete muzičke slike stava.

10

II. Orientale.
Allegro con brio. $\text{♩} = 152$.

The musical score for the second movement, 'Orientale', is presented in a single system. It begins with a key signature of one sharp (F#) and a tempo marking of 'Allegro con brio' with a metronome marking of 152. The score is for the violin part, showing measures 10 through 19. The music is characterized by a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The score includes dynamic markings such as 'pizz.' (pizzicato), 'p' (piano), 'f' (forte), and 'cresc.' (crescendo). The movement is marked with a double bar line and the number 19 at the end of the page.

Druga Noveleta – „Orientale“

Drugi stav Aleksandra Glazunova „Orientale“ iz Pet noveleta za gudački kvartet je zadivljujuć muzički portret Orijenta. Svojim egzotičnim melodijama, bogatim harmonijama, zamršenim ritmovima i ekspresivnim nijansama, Glazunov uvodi slušaoca u svijet misterije pokazujući svoje majstorstvo u preplitanju boja tona, tekstura i raspoloženja u ovom stavu.

Treća Noveleta – „INTERLUDIUM IN MODO ANTICO“, e – mol

Treći stav, pod nazivom "Interludium in modo antico", predstavlja kontrast egzotičnom i živom karakteru prethodnog stava, prikazujući introspektivan izraz koji podsjeća na kompozicije antičkog perioda.

Treća Noveleta – „Interludium in modo antico“

"Interludium in modo antico" u prijevodu znači "Interludijum u antičkom maniru", što ukazuje na kompozitorovu namjeru da u slušaocu i izvođaču izazove osjećaj drevnog, modalnog muzičkog jezika. Ovaj stav se odlikuje svojim meditativnim i introspektivnim karakterom.

Glazunov za ovaj stav crpi inspiraciju iz starocrkvenih ljestvica, stvarajući osjećaj vanvremenskog kao i arhaične ljepote. Na ovaj način stvara se osjećaj nostalgije i misterije.

Ovaj stav sadrži lirske melodije koje su prožete osjećajem čežnje. Glazunovljevo melodijsko pisanje je ekspresivno te prenosi dubinu emocija.

Istražuje se niz dinamičkih kontrasta, od tihih pijanissima do velikih krešenda, pojačavajući ekspresivnu dubinu i emocionalni uticaj muzike.

„Interludium in modo antico“ prati jednostavnu i tečnu formu koja omogućava da se melodijski i harmonski materijal razvija postepeno i prirodno.

Stav je generalno usredsređen na određeni tonalitet, koji možda nije uvijek jasno definisan tradicionalnim tonalnim terminima. On ima tendenciju da oscilira između različitih modalnih centara, odražavajući harmonsku strukturu slobodnijeg oblika.

U ovom stavu, kompozitor koristi dorski modus. Dorski modus je dobio ime po Dorijancima²¹. Ovo je još jedan pokazatelj koliko je Glazunov jasno i duboko ulazio u sam karakter i osobine koji bi vjerodostojno muzički prikazale karakter kojem je Noveleta pripadala.

Harmonske progresije u ovom stavu su često statične i manje konvencionalne u poređenju sa klasičnim tonskim progresijama. Umjesto kretanja kroz niz funkcionalnih akorda (poput tonike koja dominira), progresije mogu uključivati modalne pomake ili statične harmonije koje naglašavaju različite stupnjeve ljestvice.

Tradicionalne kadence su manje istaknute, što doprinosi manje predvidljivom harmonskom toku.

Harmonska tekstura je često obogaćena kontrapunktom. Međusobna igra između glasova – posebno uloge viole u održavanju harmonske i teksturne ravnoteže – doprinosi složenosti i dubini harmonske strukture što možemo vidjeti u primjeru broj 9.

Primjer br. 9

Treći stav počinje sa temom u izvođenju prve violine prva četiri takta, nakon čega temu preuzima viola. U primjeru broj 10 možemo vidjeti specifičnost u tome što je tema viole viša za oktavu od teme koju iznosi prva violina. Ovakvom podjelom tokom cijelog stava, kompozitor pokazuje inovativnost kroz obrtanje instrumentalnih laga.

Primjer br. 10

²¹ Jedna od četiri glavne etničke grupe u koje su se podijelili Heleni (ili Grci) klasične Grčke (zajedno sa Eolcima, Ahejcima i Jonjanima).

Viola je gudački instrument koja je u svom prirodnom zvučnom staništu u srednjoj lagi. Obzirom da je kompozitor u ovom stavu violu upotrijebio nekarakteristično, u lagi višoj od lage prve violine, potrebno je obratiti pažnju da izvođenje teme ne bude napeto. Dionica viole u ovom registru sklonija je ka napetosti u zvuku zbog iznošenja dionice teme na A žici. Zbog svoje prirodne boje zvuka, violista se u ovom dijelu trećeg stava mora potruditi da tema u ovom registru ne bude napeta da ne bi remetila antički duh stava.

Uloga viole u trećem stavu igra centralnu ulogu u djelu. Tokom cijelog stava isprepliće se uloga viole kao solo dionica i uloga viole kao pratnja. Tokom trećeg stava, viola konstantno komplementira prvu violinu što možemo vidjeti u primjeru broj 11.

The image displays a musical score for Viola, labeled 'Primjer br. 11'. It consists of four systems of music. The first system begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). It features a complex melodic line with many sixteenth and thirty-second notes. Dynamics include 'p' (piano) and 'pp' (pianissimo). The second system continues the melodic development, with dynamics like 'f' (forte) and 'pp'. The third system shows a more rhythmic passage with repeated notes and dynamics like 'f' and 'pp'. The fourth system concludes the passage with a final cadence, marked with 'f' and 'pp'. The score is written in a standard musical notation with a treble clef and a key signature of one flat.

Primjer br. 11

Viola je instrument koji po svojoj prirodi ima toplu boju tona u srednjem registru. Ovakva zvučna slika je upravo ono što omogućava violi da se neprimjetno isprepliće kroz teme, dionice i uloge tokom stava. Viola svojom bojom uspješno uvezuje i uvodi ostale instrumente gudačkog kvarteta kroz različite dijelove stava.

„Interludium in modo antico“ je stav u kojem viola ima najznačajniju ulogu. Kompozitor je svojim znanjem o prirodi instrumenta upotpunio cijeli stav te za tadašnje vrijeme uveo još jednu inovaciju koja se ogleda u davanju značaja dionici viole kao dijelu gudačkog kvarteta. Pozicioniranje viole na ovaj način u gudačkom kvartetu, do tada, bilo je nezamislivo i apsolutno nekarakteristično u ostalim klasičnim djelima.

Ovaj stav je napisan u stilu koji sadrži prizvuk ranijih muzičkih razdoblja i često uključuje modalne harmonije. Tema koju kroz treći stav predstavlja viola odražava ovaj pristup, koristeći melodijske linije i harmonske strukture koje nagovještavaju ranije muzičke stilove, posebno one iz perioda renesanse ili ranog baroka.

Tema viole je lirska i ekspresivna, pokazujući Glazunovljevu sposobnost da stvori melodiju koja je istovremeno melodijski očaravajuća i tehnički zahtjevna. Tema obično sadrži pokretnu, modalnu melodiju koja je u suprotnosti sa složenijim harmonijama i teksturama pratećih dijelova.

U ovom stavu, tema je često u interakciji sa kontrapunktom i harmonijama koje podsjećaju na starije stilove. Melodija viole nije samo samostalan tematski element, već se uključuje i u kontrapunktsku vezu sa drugim glasovima u ovom stavu.

Tema viole služi kao primarna melodijska ideja oko koje je strukturisan ostatak stava. U primjeru broj 12 vidimo da je njeno predstavljanje i razvoj ključno za formu i tok "Interludija".

Primjer br. 12

Viola pruža harmonsku osnovu držeći toni centar stava.

Dionica viole doprinosi kontrapunktnoj teksturi stava jer se često uključuje u dijalog sa drugim instrumentima, posebno violinom, stvarajući zamršene kontrapunktske pokrete.

Iako viola možda nije na nekim mjestima uvijek primarni melodijski glas, ponekad nosi važne melodijske linije ili motive. To može uključivati predstavljanje tema, ponavljanje motiva iz dionica drugih instrumenata ili pružanje kontrastnog materijala.

Bogat, topao ton viole u kontrastu je sa svjetlijim zvukom violine i dubljim tonovima violončela. Ovaj kontrast doprinosi teksturalnoj raznolikosti stava, doprinoseći atmosferi stare muzike.

Uloga viole uključuje isticanje modalnih ljestvica ili tonaliteta koje koristi Glazunov.

Druga tema viole u trećoj Noveleti

U stavu "Interludium in modo antico" uloga viole je višestruka: podržava harmonsku strukturu, uključuje se u kontrapunktsku međuigru, doprinosi teksturi i naglašava modalne karakteristike stava. Performanse viole su ključne za postizanje jedinstvenog spoja antičkog stila i bogate teksture zvuka.

Četvrta Noveleta – „Valse“, A - dur

Četvrti stav pod nazivom "Valse" je elegantan valcer koji prikazuje Glazunovljevo majstorstvo klasične plesne forme.

Noveleta "Valse" odlikuje se gracioznim i prefinjenim karakterom, tipičnim za žanr valcera. Kompozitor daje ovom stavu eleganciju, šarm i osjećaj sofisticiranosti, kroz ukroćeni duh tradicionalnog bečkog valcera.

Ovaj stav je jedini stav koji je zadržao konkretnu formu. Kompozitor dosljedno primjenjuje formu valcera i igračkog karaktera u cijelom stavu.

Četvrti stav je prožet lirskom melodijom u ritmu valcera. „Valse“ se odlikuje lijepo oblikovanim frazama.

Glazunovljev valcer karakterišu bujne romantičarske harmonije koje pojačavaju samu ekspresivnost muzike. Koriste se tradicionalne tonske harmonije sa bogatom upotrebom hromatike.

Takođe prati tradicionalni ritam valcera u trodjelnoj mjeri, dajući mu osjećaj zamaha. Glazunov ovaj stav strukturise u trodjelnom obliku (ABA), sa kontrastnim dijelovima koji pružaju raznolikost, zadržavajući ukupnu eleganciju i gracioznost forme valcera što je prikazano u primjeru broj 13.

Primjer br. 13

Ovaj stav karakteriše njegova lakoća kojoj doprinosi spajanje instrumenata gudačkog kvarteta koji stvaraju delikatan i prefinjen zvuk. Kompozitor istražuje različite teksture i instrumentalne kombinacije, od solo pasaža do kompletnog sastava, dodajući konkretnu boju u zvuku kvarteta.

Iako ovaj stav možda nije tehnički zahtjevan kao što je slučaj u ostalim noveletama, „Valse“ ipak zahtijeva preciznost, kontrolu i pažnju za detalje od strane izvođača. Članovi kvarteta moraju se snalaziti u naizmjeničnom pomjeranju metra. U „B“ dijelu se zbog ritmičke slike na momenat gubi forma valcera što vidimo u primjeru broj 14.

Primjer br. 14

U četvrtom stavu, „Valse“, viola često učvršćuje harmonsku progresiju ocrtavajući akordsku strukturu valcera.

Valcer ima jasan ritmički obrazac, a viola sudjeluje u ovoj ritmičkoj strukturi, doprinoseći plesnom kvalitetu stava kao što je prikazano u primjeru broj 15.

Primjer br. 15

U ovom stavu, od viole se zahtijeva izvođenje dvozvuka i zahtjevnijih ritmičkih obrazaca precizno i jasno. Uz upotrebu spikata zastupljeni su i dodatni tehnički zahtjevi što vidimo u primjeru broj 16.

Violista treba da teži tome da uhvati dinamičan karakter stava, naglašavajući kontraste između energičnih i lirskih dijelova.

Primjer br. 16

Zaključno, četvrti stav Aleksandra Glazunova "Valse" iz Pet noveleta za gudački kvartet je djelo koje odaje počast tradiciji valcera. Svojim lirskim melodijama, bujnim harmonijama i gracioznim ritmovima, stvoren je muzički dragulj koji blista šarmom, sofisticiranošću i ljepotom, koji ujedno pokazuje majstorstvo forme, melodije i izraza u ovom djelu.²²

²² "Glazunov: The Composer and His Music" by Richard Taruskin (1983)

Peta Noveleta – „ALL' UNGHERESE“, h - mol

Peti stav pod nazivom "All' Ungherese" je živo i energično djelo inspirisano mađarskom muzikom i plesom.

"All' Ungherese" u prijevodu označava termin „u mađarskom stilu“ a Glazunov uklapa suštinu mađarske narodne muzike kroz naglašen ritmički obrazac, bujnu melodijsku sliku i živopisne orkestracije. Pokret karakteriše njegov duhovit i živahan karakter, koji liči na mađarske plesove, kao što je Čardaš²³.

U mađarskoj muzičkoj kulturi ogleda se istinski ponos najviše na njihovu jedinstvenu muziku i plesove. Njihov naglasak na ponovnom povezivanju sa narodnom muzikom zauzima vidljivo mjesto na mađarskoj kulturnoj sceni. Ovakav odnos duguje svoje korijene Beli Bartoku, koji je popularizovao narodnu muziku i razvio kolektivnu svijest.²⁴

Ovaj stav napisan je na konkretnu mađarsku temu.²⁵

„All' Ungherese“ sadrži sinkopirane ritmove koji mu daju prepoznatljiv mađarski „štih“. Glazunov uključuje nepravilne mjere, brz tempo i dinamične ritmičke obrasce koji stvaraju osjećaj uzbuđenja i energije.

Ovaj stav obiluje melodijama koje su ukrašene mađarskim narodnim motivima (primjer broj 17).

Primjer br. 17

Zamršen kontrapunkt i solo dionice prikazuju pojedinačne glasove gudačkog kvarteta. Kompozitor istražuje različite instrumentalne kombinacije i teksture kako bi stvorio bogatu sliku zvuka.

Prateći tradicionalnu trodjelnu formu (ABA), Glazunov unosi strukturu sa mađarskim narodnim temama i varijacijama koje održavaju muzički doživljaj dinamičnim.

²³ Csárdás je tradicionalni mađarski narodni ples, naziv nastao od starog mađarskog izraza za tavernu i restoran pored puta.

²⁴ Back to Basics: The Social and Cultural Implications of Hungarian Modern Classical Composers and Their Music Randall Scotting

²⁵ Činjenicu izveštava švicarski muzikolog A. E. Cherbulier, pozivajući se na nepoznatu bilješku autora.

Ovaj stav sadrži veliki broj tehničkih izazova za izvođače, uključujući brze pasaže, složene tehničke aspekte i preciznu koordinaciju gudačkog kvarteta. Zahtijeva se visok nivo tehničke vještine i preciznosti.

Brzi ritam stava često zahtijeva preciznu artikulaciju i kontrolu poteza. Violista mora izvoditi kratke i oštre note kako bi odgovarale energičnom karakteru plesa. Precizna kontrola poteza ključna je za održavanje jasnoće kao i upravljanje gudalom radi jasne artikulacije kako je prikazano u primjeru broj 18.

Primjer br. 18

Stav često koristi sinkopirane ritmove i akcente na neobičnim mjestima. Uloga viole održava se u ritmičkoj konzistentnosti i preciznom postavljanju akcenata u skladu sa stilom plesa.

Akcenti koje vidimo u primjeru broj 19 bitni su za održavanje stabilnosti stava i tog specifičnog melosa. Poštovanje i precizno izvođenje akcenata predstavlja ritmički stub kako bi melodijski materijal prve violine zvučao sigurno i jasno.

Primjer br. 19

Violista mora veoma precizno upravljati gudalom kako bi održao dosljedan zvuk i jasno artikulirao ritmičke obrasce. Ovo uključuje brzinu pokreta gudala kako bi se udovoljilo dinamičkim i ritmičkim zahtjevima različitih pasusa.

Zbog harmonijske složenosti stava i brzog tempa, precizna intonacija je ključna. Violista treba da se pobrine da tonovi budu usklađeni, posebno tokom brzih pasaža.

Važna je sposobnost oblikovanja fraza i prilagođavanja dinamike prema izražajnim zahtjevima.

Uloga viole je značajna jer se mora skladno stopiti sa ostalim instrumentima kako bi pružila stabilnu harmonsku osnovu. To uključuje održavanje uravnoteženog zvuka i podržavanje tekture, posebno u pasažima gdje je uloga viole manje istaknuta, ali ipak ključna što je prikazano u primjeru broj 16.

Primjer br. 16

Na kraju „B“ dijela solo dionica se prepušta violi koja smiruje do tada napetu razradu tematskog materijala i upravo kroz nju, kompozitor nas uvodi u naredni kontrastni dio (primjer broj 17).

Primjer br. 17

U pasažima u kojima se viola uključuje u kontrapunktske linije ili u interakciji s prvom i drugom violinom, potrebna je tehnička vještina kako bi se upravljalo složenim interakcijama i osiguralo jasno, artikulirano sviranje.

Iako je tehničko znanje od suštinskog značaja, violista mora težiti i boji tona koja odgovara stilskim nijansama stava.

Ovaj stav zahtijeva izuzetnu britkost, artikulaciju i kratke poteze pri sviranju. U smislu gudačkog kvarteta bitno je napomenuti i skrenuti pažnju na akustičku stranu prirode instrumenata gudačkog kvarteta.

Viola ima širi raspon tonova koje može da proizvodi - u poređenju sa violinom.

Dužina žica na violi je kraća od dužine žica violončela. Stoga žice vibriraju na višoj frekvenciji, stvarajući zvuk višeg registra. Iako su žice viole takođe različite debljine, raspon nije tako visok kao u poređenju sa violončelom. Violina je instrument iz porodice gudačkih instrumenata koji ima najkraće žice, stoga ona proizvodi tonove najviše frekvencije.²⁶

Posmatrajući način i uslove za dobijanje zvuka u porodici instrumenata gudačkog kvarteta, zanimljivo je spomenuti upravo način izvođenja britkog stava kao što je „All' Ungherese“.

Violi i violončelu je potrebno više vremena za reprodukovanje zvuka nego što je to slučaj kod violine. Imajući u vidu navedeno, izuzetno je bitno da članovi gudačkog kvarteta imaju na umu ovakav način počinjanja tona kao i daljnji tok melodijske linije dionica. Viola i u ovom izvođačkom aspektu ima vodeću ulogu obzirom da je po svojoj frekvencijskoj poziciji u samoj sredini. Zvučni prostor koji se javlja u odnosu violine i violončela nadopunjuje i pokriva upravo srednja laga viole.

U stavu "Alla Ungherese" tehnički aspekti dionice viole uključuju preciznu artikulaciju, efektanu kontrolu gudala, spretnost prstiju i tačnu intonaciju. Violista se mora nositi s ritmičkom preciznošću, uključujući sinkopiranje i akcente, istovremeno doprinoseći harmonskoj podršci i kontrapunktnoj teksturi unutar kvarteta. Ovladavanje ovim tehničkim elementima omogućava ekspresivnu izvedbu koja je u skladu sa karakterom stava.

²⁶ *Facts and Friction: The Physics of the String Quartet*

RAZMATRANJE UČINKA I PRAKTIČNE IMPLIKACIJE

Glazunovljevih „5 Noveleta“ je djelo koje nudi niz tehničkih i interpretativnih izazova za dionicu viole.

Preporuke za izvođače u pogledu tehničke pripreme i interpretativnog pristupa u dionici viole ogledaju se kroz rad na intonaciji, vježbanje prelazaka u pozicije, rad na kontroli gudala, obraćanje pažnje na frazu i istraživanje karaktera svake Novelete.

Dionica viole u ovom djelu često sadrži složene melodije i harmonije. Potrebno je obratiti posebnu pažnju na intonaciju kako bismo osigurali da note zvuče u skladu i da se dobro stapaju sa drugim instrumentima.

U dionici viole postoje pasusi koji zahtijevaju glatke i precizne prelaske u pozicije. Potrebno je detaljno vježbati prelaske u pozicije i postepeno ubrzavati tempo kako bi se osigurale čiste promjene pozicija.

Tehnici desne ruke bitno je posvetiti posebnu pažnju kako bi se postigla različita artikulacija i dinamika. Vježbanje pravilne raspodjele gudala stvorit će uravnotežen i iznijansiran zvuk u cijelom djelu.

Bitno je razmišljati o oblikovanju svake fraze sa dinamičkim kontrastima i suptilnim nijansama kako bi se prenijela emotivna dubina muzičkog djela.

Svaka od Glazunovljevih 5 Noveleta ima svoj jedinstven karakter i raspoloženje. Eksperimentisanje sa različitim bojama, artikulacijama i dinamikom otkiva različite kvalitete u komponovanju i izvođenju ovog djela.

Ovo djelo može se posmatrati kao muzičko putovanje, pri čemu prvi i poslednji komad uokviruju sliku, a srednji dio daje kontrast. Kompozitor je na zanimljiv način ujedinio i iskoristio najbolje od Španije, Azije, Austrije i Mađarske. Naizgled kulturološki nespojive oblasti kroz Glazunovljevu muzičku zamisao uspješno su uokvirile jednu posebnu priču koja je donijela i razvila mnoštvo novih kreativnih podviga u smislu muzike za gudački kvartet. Raznovrsni tempo i raspoloženja stvaraju privlačno i višestruko iskustvo slušanja.

Promišljeni raspored i povezanost komada doprinose njihovoj koherentnosti kao kompletu.

*„U okruženju gudačkog kvarteta, bitno je pažljivo slušati druge instrumente i pronaći načine za interakciju i stapanje sa njima. Potrebno je obratiti pažnju na balans i interakciju unutar kvarteta kako bi se stvorilo jedinstveno zvučanje.“*²⁷

²⁷ "The Cambridge Companion to the String Quartet" edited by Robin Stowell (2003)

ZAKLJUČAK

„5 Noveleta“ op. 15, Aleksandra Glazunova, komponovanih za gudački kvartet, predstavlja značajan doprinos kamernoj muzičkoj literaturi. Ovih pet komada, svaki sa svojim posebnim karakterom i stilom, zajedno pokazuju Glazunovljevu kompozicionu svestranost i njegovu sposobnost spajanja klasičnih formi s inovativnim elementima.

„5 Noveleta“ je djelo prepoznatljivo po svom raznolikom spektru stilova i raspoloženja, koji odražava kompozitorovu sposobnost da se kreće kroz različite muzičke idiome. Od melanholičnog i introspektivnog prvog stava do živahnog i ritmičnog petog stava, svaki stav predstavlja jedinstven aspekt umjetničke vizije kompozitora. Ova raznolikost ističe Glazunovljevu vještinu u stvaranju djela koji održava angažman slušatelja kroz kontrastne stilove i teksture.

Kompozitorovo uključivanje elemenata inspirisanih folklorom, posebno vidljivo u završnom stavu "Alla Ungherese", obogaćuje kvartet ritmičkom vitalnošću i tematskom raznolikošću. Integracijom narodnih plesnih ritmova i motiva u klasični okvir, Glazunov premošćuje jaz između tradicionalnih klasičnih formi i savremenijih, kulturno prožetih pristupa. Ova fuzija odražava širi trend u kamernoj muzici kasnog 19. i ranog 20. vijeka, gdje su kompozitori nastojali spojiti elemente nacionalnog sa uspostavljenim klasičnim strukturama.

"5 Noveleta" predstavlja niz tehničkih i izražajnih izazova za izvođače. Svaki stav zahtijeva posebne tehničke vještine, od virtuoznih pasusa u življim dijelovima do lirskog i nijansiranog sviranja u mirnijim stavovima. Ova raznolikost omogućava izvođačima da pokažu svoju svestranost i interpretativne vještine, čineći djelo istovremeno nagrađujućim i zahtjevnim dodatkom repertoaru gudačkih kvarteta.

Svaki komad može imati svoj poseban karakter, ali izvođač treba da stvori način na koji održava ukupan muzički integritet.

U nekim noveletama motivi ili teme se mogu ponavljati ili razvijati. Razumijevanje načina na koji se ovi elementi povezuju između dijelova zahtijeva pažljivo proučavanje i može se integrisati u izvedbu.

Glazunovljev harmonski jezik i teksturalni pristup u „5 Noveleta“ doprinose njegovom mjestu u kamernoj muzičkoj literaturi. Upotreba bogatih harmonija, složenih kontrapunktnih tekstura i različitih tonova u djelu naglašava kompozitorovo razumijevanje potencijala gudačkog kvarteta. Njegova vješta orkestracija u okviru kvarteta osigurava da svaki instrument ima posebnu ulogu, doprinoseći uravnoteženom i privlačnom zvuku ansambla.

Kao značajno kamerno djelo, "5 Noveleta" zauzima bitno mjesto u repertoaru gudačkog kvarteta. Kombinacija tehničkih zahtjeva, stilske raznolikosti i muzičke sofisticiranosti čini ga vrijednim djelom kako za izvođače tako i za publiku. Djelo odražava Glazunovljevu ulogu u širem kontekstu ruske i evropske tradicije kamernе muzike, doprinoseći bogatoj literaturi kasnoromantičarskih i ranomodernih kvartetskih kompozicija.

„5 Noveleta“ Aleksandra Glazunova predstavlja značajan doprinos kamernoj muzičkoj literaturi. Njegovo mjesto u repertoaru gudačkog kvarteta naglašava njegov značaj za izvođače i uticaj na razvoj kamernе muzike u kasnom romantičarskom periodu. "5 Noveleta" nastavlja biti relevantno i angažovano delo, koje odražava istorijski kontekst njegovog nastanka i njegovu trajnu privlačnost u svijetu kamernе muzike.

U ruskoj muzici Glazunov ima značajno mesto jer je uspješno spajao evropsku muziku sa ruskom muzikom. Bio je direktni nasljednik Balakirijevovog muzičkog nacionalizma, ali je više težio ka Borodinovoj veličini. Istovremeno je upijao orkestarsku virtuoznost Rimskog-Korsakova, lirizam Čajkovskog i kontrapunktsku vještinu Tanejeva. Glazunov je posjedovao određenu dozu akademizma koja je ponekad nadjačala njegovu inspiraciju, eklektizam kojem nedostaje krajnji pečat

originalnosti. Ipak, on ostaje kompozitor impozantne veličine sa velikim uticajem u vremenu tranzicija.²⁸

*„Glazunov stvara muzičko putovanje koje je i uzbudljivo i zadivljujuće, pokazujući svoju vještinu u hvatanju suštine različitih muzičkih stilova i tradicija u kontekstu kamerne muzičke postavke.”*²⁹

²⁸ *The Grove article on Glazunov – Oxford Music Online*

²⁹ *Michael E. A. Meyer - muzikolog*

LITERATURA

Taruskin, Richard. "Russian Music at Home and Abroad: New Essays." University of California Press, 2016.

Rimsky-Korsakov, Nikolai. "My Musical Life." Dover Publications, 2002.

Brown, Julie. "Instrumental Music and the Viola in the Eighteenth Century." Cambridge University Press, 2014.

Smith, Jane. "The Viola in the String Quartet: A Historical Perspective." *Journal of Musicology*, vol. 40, no. 2, 2018, pp. 215-230.

Johnson, Mark. "Performing Glazunov's String Quartet '5 Novelettes': Interpretive Challenges for the Viola Player." *Journal of the American Viola Society*, vol. 25, no. 3, 2020, pp. 45-58.

Davis, Sarah. "The String Quartet in Late 19th-Century Russia: A Study of Glazunov's '5 Novelettes'." PhD diss., University of Music and Performing Arts, Beč, 2017.

Lee, Daniel. "The Role of the Viola in Russian Chamber Music: A Case Study of Glazunov's String Quartet '5 Novelettes'." MA thesis, University of California, Los Angeles, 2019.

International Music Score Library Project (IMSLP). "String Quartet No. 5, Op. 35 (Glazunov, Aleksandr)."

The Strad Magazine. "Masterclass: The Viola Part in Glazunov's String Quartet No. 5."

Glazunov, Aleksandr. String Quartet No. 5, Op. 35, Score and Parts.

Jeffrey, Paul. *A Player's Guide to Chamber Music*. Crowood Press. Ramsbury, 2017.

Mejer, B. Leonard. *Emocija i značenje u muzici* (prev. Simo Vulinović Zlatan). NOLIT. Beograd, 1986.

Готлиб, Адолф, *Основы ансамблевой техники*, Москва, Музыка, 1971.

Radice, A. Mark: *Chamber music-An essential history*

The Guarneri Quartet in Conversation with David Blum: *The Art of Quartet Playing*, Ithaca, New York, Cornell University Press

Prilog

Biografija autora

Kristina Moconja rođena je 24.06.1992. godine u Banjaluci.

Osnovno i srednjoškolsko muzičko obrazovanje završava 2011. godine u klasi Mirjane Kremenović na odsjeku za gudačke instrumente (viola). Zvanje diplomiranog muzičkog umjetnika stiče 2016. godine u klasi prof. Nemanje Marjanovića na Akademiji umjetnosti u Banjaluci. Trenutno se nalazi na master studijama za kamernu muziku na Akademiji umjetnosti u Banjaluci u klasi prof. Timee Hotić.

Kristina Moconja jedna je od prvih učenika odsjeka za violu u Republici Srpskoj. Za period školovanja u sferi muzičke umjetnosti, Kristina Moconja postaje dio je velikog broja koncerata i muzičkih projekata kao i značajnih didaktičkih koncerata realizovanih u BiH u cilju proširenja granica informisanosti za oblast klasične muzike i instrumenata.

2015. godine zajedno sa Draganom Moconjom postaje suosnivač banjalučke Rock Simfonije – muzičkog projekta megalomanskih razmjera koji u osnovi čini nesvakidašnji spoj gudačkih instrumenata sa električnim instrumenata koji u ovoj kombinaciji obrađuju svjetske i domaće hitove pop i rok muzike. Rock Simfonija je za kratko vrijeme postala svojevrsna muzička atrakcija lokalno a i šire te od osnivanja do danas jasno uspostavlja i širi granice domaće muzičke scene.

2017. godine Kristina Moconja postaje stalni član Palladio String Quarteta. Palladio String Quartet po svojoj osnovnoj ideji odskakće od klasičnih formi ovakve forme kamernog ansambla te kroz umjetničke obrade popularne muzike na klasičnim instrumentima stvara novu vrstu muzičke koncepcije.

Paralelno sa navedenim djelovanjem, Kristina Moconja ostvaruje se i kao vokalni solista.

Posljednjih godina Kristina Moconja pronalazi se pod zvanjem nastavnika i profesora muzičke kulture u osnovnim školama „Miroslav Antić“ i „Sveti Sava“ te u Katoličkom školskom centru „Blaženi Ivan Merz“ te kao stručni saradnik za muzičku sekciju vrtića i jaslica „Zvezdica“ u Banjaluci.

2022. godine postaje član gudačkog kamernog orkestra „Ban Svetislav Tisa Milosavljević“.

Kristina Moconja u skladu sa navedenim muzičkim iskustvom dio je svih većih muzičkih dešavanja na našim prostorima.

2022. godine Kristina Moconja postaje osnivač „Muzičkog Ateljea Rock Simfonije“ zajedno sa Draganom Moconjom. Kao vodeća zamisao osnivanja muzičkog ateljea definiše se potreba za unikatnim pristupom prema muzičkoj pedagogiji i umjetnosti savladavanja sviranja instrumenta u novijem vremenskom periodu muzičke umjetnosti.

UNIVERZITET U BANJOJ LUCI
PODACI O AUTORU ODBRANJENOG MASTER/MAGISTARSKOG RADA

Ime i prezime autora master/magistarskog rada:

Kristina Moconja

Datum, mjesto i država rođenja autora:

24.06.1992. Banja Luka, BiH

Naziv završenog fakulteta/Akademije autora i godina diplomiranja:

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci, 2017.

Datum odbrane završnog/diplomskog rada autora:

29.10.2024.

Akademsko zvanje koje je autor stekao odbranom završnog/diplomskog rada:

Diplomirani muzički umjetnik – 240 ECTS

Akademsko zvanje koje je autor stekao odbranom master/magistarskog rada:

Master kamerne muzike – 300 ECTS

Naziv fakulteta/Akademije na kome je master/magistarski rad odbranjen:

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci

Naslov master/magistarskog rada i datum odbrane:

Izvođačka uloga viole u gudačkom kvartetu „5 Noveleta“ Aleksandra Glazunova,

25.11.2024.

Naučna oblast master/magistarskog rada prema CERIF šifrniku:

Humanističke nauke

Imena mentora i članova komisije za odbranu master/magistarskog rada:

dr umj Marija Pilipović, docent, Reprodukcijska muzike, Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci - predsjednik

mr Dejan Trkulja, vanredni profesor, Reprodukcijska muzike, Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci – član

spec. Timea Hotić, redovni profesor, Reprodukcijska muzike, Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci – mentor

U Banjoj Luci, dana

22.10.2024.

Dekan

Izjava 1

IZJAVA O AUTORSTVU

Izjavljujem da je master rad

Naslov rada - **Izvođačka uloga viole u gudačkom kvartetu „5 Noveleta“ Aleksandra Glazunova**

Naslov rada na engleskom jeziku: **The performing role of the viola in the string quartet „5 Novelletes“ by Alexander Glazunov**

- ☒ rezultat sopstvenog istraživačkog rada,
- ☒ da master rad, u cjelini ili u dijelovima, nije bio predložen za dobijanje bilo koje diplome prema studijskim programima drugih visokoškolskih ustanova,
- ☒ da su rezultati korektno navedeni i
- ☒ da nisam kršila autorska prava i koristila intelektualnu svojinu drugih lica.

U Banjoj Luci

Potpis kandidata

22.10.2024.

Dragana Macan

Izjava 2

Izjava kojom se ovlašćuje Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci da master rad učini javno dostupnim

Ovlašćujem Akademiju umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci da moj master rad pod naslovom: **Izvođačka uloga viole u gudačkom kvartetu „5 Noveleta“ Aleksandra Glazunova**, koji je moje autorsko djelo, učini javno dostupnim.

Master rad sa svim prilogima predala sam u elektronskom formatu, pogodnom za trajno arhiviranje.

Moj master rad pohranjen u digitalni repozitorijum Univerziteta u Banjoj Luci, mogu da koriste svi koji poštuju odredbe sadržane u odabranom tipu licence Kreativne zajednice (*Creative Commons*) za koju sam se odlučila.

1. Autorstvo
2. Autorstvo – nekomercijalno
3. Autorstvo – nekomercijalno – bez prerade
- ☒ 4. Autorstvo – nekomercijalno – dijeliti pod istim uslovima
5. Autorstvo – bez prerade
6. Autorstvo – dijeliti pod istim uslovima

U Banjoj Luci

Potpis kandidata

Kristina Mucanj

22.10.2024.

Izjava o identičnosti štampane i elektronske verzije master rada

Ime i prezime autora: **Kristina Moconja**

Naslov rada: **Izvođačka uloga viole u gudačkom kvartetu „5 Noveleta“ Aleksandra Glazunova**

Mentor: **spec. Timea Hotić, redovni profesor**

Izjavljujem da je štampana verzija mog master rada identična elektronskoj verziji koju sam predala za digitalni repozitorijum Univerziteta u Banjoj Luci.

U Banjoj Luci

22.10.2024.

Potpis kandidata

Kristina Moconja

ОБРАЗАЦ
ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЈЕШТАЈА О ОЦЈЕНИ УРАЂЕНОГ ЗАВРШНОГ РАДА
-обавезна садржина-

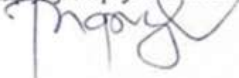
I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију 13.12.2023, Умјетничко – научно - наставно вијеће Академије умјетности Универзитета у Бањалуци
2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне/умјетничке области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. др умј. Марија Пилиповић, доцент, Репродукција музике, Академија умјетности Универзитета у Бањалуци, председник 2. спец.Тимеа Хотић, редовни професор Репродукција музике, Академија умјетности Универзитета у Бањалуци, ментор 3. мр Дејан Тркуља, ванредни професор, Репродукција музике, Академија умјетности Универзитета у Бањалуци, члан
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: : Кристина, Радован, Моцоња 2. Датум рођења, општина, Република: 24.06. 1992, Бања Лука, Босна и Херцеговина 3. Година уписа на мастер студије, Студијски програм / смјер 2017, студијски програм музичке умјетности – смјер Камерна музика
III НАСЛОВ ТЕМЕ ЗАВРШНОГ РАДА "Извођачка улога виоле у гудачком квартету „Пет новелета“ оп.15, Александра Глазунова"
IV ПРЕГЛЕД ЗАВРШНОГ РАДА: Навести кратак садржај умјетничког програма/пројекта и теоретског дијела завршног рада практични дио/умјетнички; Max Bruch: Осам комада за виолину, виолу и клавир оп.83 – Andante, Andante con moto, Romanische melodie – Andante Chiel Meijering: Caixa de Dolcos Александер Глазунов: Пет новелета оп.15 – Alla sagnuola, Allegretto, Orientale, Allegro con brio теоретски дио/завршни рад: - Тема чији се назив и садржај односи на све елементе који су неопходни у анализи интерпретације композиције, је обрађивана упоредо са припремом умјетничког дијела рада, тако да је сва проблематика свирања ове композиције примијењена у интерпретацији. Кандидат је кроз увод, главни дио (обрада теме) и закључак на свеобухватан начин обрадио интерпретативне захтјеве овог интересантног Глазуновљевог квартета. Оно што је нарочито уочљиво је начин на који је аутор паралелно водио два начина разматрања – формалну анализу дјела и захтјеве у поставци и интерпретацији приликом достизања високог нивоа у извођењу композиције, не занемарујући ни један елемент који води до тога.

Након уводног, историјског дијела, кандидат је тежиште ставио на формалну и интерпретативну анализу, акцентирајући начин на који виола свира и одговара захтјевима у гудачком квартету.
V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДИЈЕЛОВА ЗАВРШНОГ РАДА:
VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА/ПРОЈЕКТА -основна идеја је била како уочити, описати и образложити све интерпретативне захтјеве композиције и на тај начин и таквим промишљањем приближити дјело како извођачима, тако и онима који га слушају. Кандидат на вјешт и веома интересантан начин синтетизира формалну и интерпретативну анализу, подстицајући извођаче да све више истражују и друге начине у извођењу, тј. свирању. Кандидат је кроз свој истраживачки рад одбранио тезу да је у овом гудачком квартету композитор дао велики значај улози виоле, иако се не ради о солистичкој композицији (за виолу је написао неколико врло упечатљивих композиција) него о камерном ансамблу, тј. гудачком квартету.
VII ОЦЈЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА/ПРОЈЕКТА
VIII КОНАЧНА ОЦЈЕНА ЗАВРШНОГ РАДА
1. Да ли је рад урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме Рад је урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме. 2. Да ли рад садржи све битне елементе Рад садржи све битне елементе. 3. По чему је рад оригиналан допринос науци/умјетности Обрађујући тему овог рада, кандидат је у раду на релевантан начин приказао све интерпретативне и музичке захтјеве гудачког квартета „Пет новелета“ А. Глазунова. Кроз опис композиторовог стваралачког опуса уопште, долази се до занимљиве тезе да је улога виоле у квартету много значајнија и захтјевнија него иначе, јер поприма одлике свирања виоле као солистичког инструмента, што је врло важно као идеја у поставци интерпретације ове композиције. Кандидат на оригиналан начин, кроз истовремену формалну и интерпретативну анализу, приближава и извођачки и методолошки ово пажње вриједно дјело, чиме доприноси још већем разумијевању свих начина и приступа приликом припремања ове композиције, јер уствари поставља нову идеју или мисао о начину свирања дионице виоле у камерном ансамблу. 4. Недостаци рада и њихов утицај на резултат истраживања/пројекта -
IX ПРИЈЕДЛОГ:
На основу укупне оцјене рада, комисија предлаже: - да се завршни рад прихвати а кандидату одобри одбрана

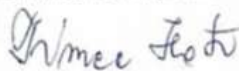
НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др тмј. Марија Пилиповић, доцент – предсједник

2. спец. Тимеа Хотић, редовни професор – ментор

3. мр Дејан Тркуља, ванредни професор - члан

